

Právní úprava postavení výkonného umělce jakožto OSVČ (podnikatele) v rámci paušálního režimu (II. díl průvodce)

Martin Škurek

průvodce právní úpravou

květen 2026

C → **i** ← **R** → **G**

Univerzita Palackého
v Olomouci

Právní úprava postavení výkonného umělce jakožto OSVČ (podnikatele) v rámci paušálního režimu (II. díl průvodce)

**Průvodce právní úpravou
(pro OSVČ a zaměstnance)**

Martin Škurek

Úvod	→4
1 Základy právní úpravy postavení výkonného umělce jakožto OSVČ (podnikatele) v paušálním režimu	→5
2 Zálohy výkonného umělce jakožto OSVČ (podnikatele) v paušálním režimu	→8
3 Nemocenské pojištění výkonného umělce jakožto OSVČ (podnikatele) v paušálním režimu	→13
4 Další povinnosti výkonného umělce jakožto OSVČ (podnikatele) v paušálním režimu	→15
5 Vstup výkonného umělce jakožto OSVČ (podnikatele) do paušálního režimu	→17
6 Výstup výkonného umělce jakožto OSVČ (podnikatele) z paušálního režimu	→19
Použité zdroje	→21

Úvod

Ve druhém dílu tohoto průvodce právní úpravou bude rozebráno právní postavení výkonného umělce jakožto osoby samostatně výdělečně činné (podnikatele) v rámci tzv. paušálního režimu. Institut tzv. paušálního režimu byl do právního řádu České republiky zaveden s účinností ode dne 1. ledna 2021 zákonem č. 540/2020 Sb., kterým se mění zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o daních z příjmů“), a některé další zákony v souvislosti s paušální daní.

Cílem právní úpravy podle zákona č. 540/2020 Sb. bylo nahradit nepříliš využívaný institut stanovení daně paušální částkou (podle § 7a zákona o daních z příjmů ve znění účinném do dne 31. prosince 2020) paušálním režimem založeným na dobrovolné bázi. Hlavními znaky paušálního režimu pro skupinu poplatníků splňujících zákonné podmínky, mezi nimi tedy i pro skupinu výkonných umělců jakožto osob samostatně výdělečně činných (podnikatelů), jsou:

- 1) vstřícnost k těmto poplatníkům;
- 2) významné snížení administrativní náročnosti pro tyto poplatníky ve vazbě na povinnosti související s daní z příjmů a s tzv. veřejnými pojistnými, mezi něž patří pojistné na důchodové pojištění a příspěvek na státní politiku zaměstnanosti a také pojistné na veřejné zdravotní pojištění;
- 3) paušalizace výše vymezených plnění do jedné paušální platby uskutečněné poplatníkem vůči správci daně (tzn. příslušnému orgánu Finanční správy neboli příslušnému finančnímu úřadu), přičemž souhrn výše vymezených plnění je paušální daní;
- 4) splnění povinnosti k dani z příjmů a veřejným pojistným bez nutnosti podávat daňové přiznání a pojistné přehledy (přehledy o příjmech a výdajích);
- 5) omezený rozsah evidenčních povinností;
- 6) výrazné omezení nejistoty vůči vstupům kontrolní činnosti správce daně;
- 7) jednotná správa daní z příjmů a tzv. veřejných pojistných vykonávaná orgány Finanční správy České republiky podle zákona č. 280/2009 Sb., daňového řádu (dále jen „daňový řád“), ve znění pozdějších předpisů (Finanční správa, 2026).

1 Základy právní úpravy postavení výkonného umělce jakožto OSVČ (podnikatele) v paušálním režimu

Co se týče konkrétní právní úpravy postavení výkonného umělce jakožto OSVČ (podnikatele) v paušálním režimu, klíčový je zejména § 2a odst. 1 písm. a) až d) zákona o daních z příjmů, z něhož vyplývá, že poplatníkem v paušálním režimu je od prvního dne rozhodného zdaňovacího období poplatník daně z příjmů fyzických osob, který

- a) k prvnímu dni rozhodného zdaňovacího období:
 - (1) je osobou samostatně výdělečně činnou podle zákona upravujícího důchodové pojištění, na kterou se vztahují právní předpisy upravující důchodové pojištění,
 - (2) je osobou samostatně výdělečně činnou podle zákona upravujícího veřejné zdravotní pojištění, na kterou se vztahují právní předpisy upravující veřejné zdravotní pojištění a která není vyňata z povinnosti platit pojistné na veřejné zdravotní pojištění z důvodu dlouhodobého pobytu v cizině,
 - (3) není plátcem daně z přidané hodnoty a nemá registrační povinnost k dani z přidané hodnoty,
 - (4) není společníkem veřejné obchodní společnosti ani komplementářem komanditní společnosti,
 - (5) není dlužníkem, vůči kterému bylo zahájeno insolvenční řízení;
- b) ve zdaňovacím období bezprostředně předcházejícím rozhodnému zdaňovacímu období nepřesáhl rozhodné příjmy pro zvolené pásmo paušálního režimu;
- c) k prvnímu dni rozhodného zdaňovacího období nevykonává činnost, ze které plynou příjmy ze závislé činnosti, s výjimkou příjmů, z nichž je daň vybírána srážkou podle zvláštní sazby daně;
- d) podá správci daně oznámení o vstupu do paušálního režimu, ve kterém si zvolí pásmo paušálního režimu, a nejpozději v poslední den lhůty pro podání oznámení o vstupu do paušálního režimu učinil oznámení o zahájení samostatné výdělečné

činnosti podle zákona upravujícího organizaci a provádění sociálního zabezpečení a oznámení o zahájení samostatné výdělečné činnosti podle zákona upravujícího veřejné zdravotní pojištění (Dráb et al., 2024, komentář k § 2a odst. 1).

Dalším klíčovým ustanovením je § 2a odst. 5 písm. a) až c) zákona o daních z příjmů, ze kterého vyplývá, že rozhodnými příjmy pro:

- a) první pásmo paušálního režimu jsou příjmy ze samostatné výdělečné činnosti do výše
 - (1) 1 000 000 Kč, a to bez ohledu na to, z jaké samostatné výdělečné činnosti plynou,
 - (2) 1 500 000 Kč, pokud alespoň 75 % příjmů ze samostatné výdělečné činnosti poplatníka tvoří příjmy, ke kterým lze uplatnit výdaje ve výši 80 % z příjmů nebo 60 % z příjmů,
 - (3) 2 000 000 Kč, pokud alespoň 75 % příjmů ze samostatné výdělečné činnosti poplatníka tvoří příjmy, ke kterým lze uplatnit výdaje ve výši 80 % z příjmů;
- b) druhé pásmo paušálního režimu jsou příjmy ze samostatné výdělečné činnosti do výše
 - (1) 1 500 000 Kč, a to bez ohledu na to, z jaké samostatné výdělečné činnosti plynou,
 - (2) 2 000 000 Kč, pokud alespoň 75 % příjmů ze samostatné výdělečné činnosti poplatníka tvoří příjmy, ke kterým lze uplatnit výdaje ve výši 80 % z příjmů nebo 60 % z příjmů;
- c) třetí pásmo paušálního režimu jsou příjmy ze samostatné výdělečné činnosti do výše 2 000 000 Kč, a to bez ohledu na to, z jaké samostatné výdělečné činnosti plynou (Dráb et al., 2024, komentář k § 2a odst. 5).

Poplatník, který splnil podmínky pro účast v paušálním režimu, si při vstupu do paušálního režimu zvolí jedno ze tří paušálních pásem. Podle určeného paušálního pásma je stanovena výše paušální zálohy (k čemuž více v dalším textu tohoto dílu průvodce). Volba paušálního pásma je ovšem závislá na příjmech, které poplatník měl v předchozím kalendářním roce, a současně na tom, z jaké činnosti tyto jeho příjmy plynou. Mezi prvním, druhým a třetím pásmem paušálního režimu lze přitom, na základě oznámení podaného poplatníkem, přecházet vždy od začátku zdaňovacího období. V průběhu zdaňovacího období však nelze zvolené pásmo paušálního režimu měnit (Finanční správa, 2026).

Na tomto místě je nutné uvést, že výdaji procentem z příjmů ve výše uvedeném smyslu se rozumí výdaje ve smyslu § 7 odst. 7 zákona o daních z příjmů, tzn. výdaje, které by poplatník mohl uplatnit v případě, že by uplatňoval výdaje procentem z příjmů. Neznamená to, že poplatník tímto způsobem výdaje skutečně uplatňoval, ale jedná se o procentuální výši výdajů, které bylo případně možné uplatnit ve vazbě na charakter provozované činnosti. Z § 7 odst. 7 zákona o daních z příjmů konkrétně vyplývá, že pokud poplatník neuplatní výdaje prokazatelně vynaložené na dosažení, zajištění

a udržení příjmu, může uplatnit výdaje, s výjimkou uvedenou v § 12 zákona o daních z příjmů, ve výši:

- a) 80 % z příjmů z živnostenského podnikání řemeslného, nejvýše lze však uplatnit výdaje do částky 1 600 000 Kč;
- b) 60 % z příjmů ze živnostenského podnikání, nejvýše lze však uplatnit výdaje do částky 1 200 000 Kč;
- c) 30 % z příjmů z nájmu majetku zařazeného v obchodním majetku, nejvýše lze však uplatnit výdaje do částky 600 000 Kč;
- d) 40 % z jiných příjmů ze samostatné výdělečné činnosti, nejvýše lze však uplatnit výdaje do částky 800 000 Kč.

Způsob uplatnění výdajů přitom nelze ani v jednom z výše uvedených případů zpětně měnit.

Dále je nutné uvést, že pro účely § 2a odst. 5 písm. a) až c) zákona o daních z příjmů se za příjmy ze samostatné výdělečné činnosti nepovažují a) příjmy od daně osvobozené, b) příjmy, které nejsou předmětem daně, a c) příjmy, ze kterých je daň vybírána srážkou podle zvláštní sazby daně (Dráb et al., 2024, komentář k § 7 odst. 7).

Příklad OSVČ, která již v roce 2026 byla poplatníkem v paušálním režimu a v tomto pokračuje i v roce 2027, může správci daně nejpozději do 10. ledna 2027 oznámit změnu paušálního pásma. Pokud tak neučiní, zůstává jí zachováno paušální pásmo podle roku předchozího. OSVČ totiž změnu paušálního pásma může, popř. musí (pokud její příjmy za předchozí zdaňovací období překročily výši rozhodných příjmů pro zvolené paušální pásmo) činit pro každé zdaňovací období (pokud je již poplatníkem v paušálním režimu, tak vždy do 10. ledna následujícího kalendářního roku).

Pokud OSVČ pro nový kalendářní rok oznámila změnu paušálního pásma, avšak nesplňovala podmínky pro jeho změnu (v přechodném zdaňovacím období přesáhly příjmy výši příjmů rozhodných pro nově zvolené paušální pásmo), tak ke změně pásma na nově zvolené nedošlo. OSVČ musí správci daně toto nesplnění oznámit, aby tak došlo ke správnému stanovení předpisu paušálních záloh v odpovídajícím pásmu.

A pokud OSVČ, která splnila podmínky pro to, aby její daň byla rovna paušální dani, oznámí správci daně jinou výši paušální daně, avšak podmínky pro jinou výši paušální daně nejsou splněny (byly tedy překročeny příjmy rozhodné pro nižší pásmo paušálního režimu určující výši paušální daně), tak ke stanovení jiné výše paušální daně nedošlo. OSVČ musí správci daně toto nesplnění oznámit, aby došlo ke správnému stanovení výsledné paušální daně.

2 Zálohy výkonného umělce jakožto OSVČ (podnikatele) v paušálním režimu

Pro postavení výkonného umělce jakožto OSVČ (podnikatele) v paušálním režimu zejména platí, že tato osoba jako poplatník namísto standardních záloh na daň z příjmů (pokud k nim byla povinna), záloh na pojistné na důchodové pojištění a záloh na veřejné zdravotní pojištění platí správci daně tzv. paušální zálohu. Uvedená tři plnění se přitom platí dohromady jednou platbou, a to každý měsíc zdaňovacího období ve stejné výši, a poplatník nemusí specifikovat, na které plnění peníze posílá (zda na daň z příjmů, na důchodové pojištění, nebo na veřejné zdravotní pojištění). Při splnění všech zákonných podmínek poplatník již nemusí po skončení zdaňovacího období nic doplácet ani mu nevznikají přeplatky. Paušální zálohy jsou placeny měsíčně po celou dobu, po kterou je poplatník v paušálním režimu, přičemž při splnění všech zákonných podmínek paušálního režimu je poplatníková daň rovna paušální dani a poplatník není povinen podávat daňové přiznání a pojistné přehledy (Dráb et al., 2024, komentář k § 23 odst. 8; Finanční správa, 2026).

Z výše uvedeného tedy vyplývá, že pokud daň z příjmů poplatníka za dané zdaňovací období není rovna paušální dani, došlo k porušení některé ze zákonných podmínek paušálního režimu a tento poplatník je povinen podat pojistný přehled. Za porušení zákonných podmínek paušálního režimu se považuje situace, kdy poplatník nesplňoval podmínky pro vstup do paušálního režimu, kdy poplatník měl v daném zdaňovacím období nepřípustné příjmy, kdy poplatník ještě před uplynutím kalendářního roku, ve kterém byl poplatníkem v paušálním režimu, oznámil ukončení nebo přerušení paušálního režimu z důvodu ukončení samostatné výdělečné činnosti, nebo kdy byla poplatníkovi určena příslušnost k právním předpisům sociálního zabezpečení jiného státu (Dráb et al., 2024, komentář k § 7a odst. 2; Finanční správa, 2026).

Příklad (kdy poplatník nesplňoval podmínky pro vstup do paušálního režimu)
Poplatník (OSVČ) učiní oznámení o vstupu do paušálního režimu, ale sám následně zjistí pochybení nebo byl správcem daně vyrozuměn o tom, že není pro zdaňovací období považován za poplatníka v paušálním režimu, protože nebyly

splněny všechny podmínky pro vstup. Tento poplatník bude od počátku roku (nebo ode dne zahájení samostatné výdělečné činnosti v tomto roce) považován za osobu, která nikdy nebyla v paušálním režimu, a bude povinen platit zálohy na pojistné na důchodové pojištění a veřejné zdravotní pojištění a podat pojistný přehled za tento kalendářní rok.

Příklad (kdy poplatník měl v daném zdaňovacím období nepřipustné příjmy)

Jedná se typicky o případy, kdy poplatník (OSVČ) má započitatelné příjmy ze samostatné výdělečné činnosti převyšující 2 000 000 Kč, stane se plátcem DPH nebo mu vznikne registrační povinnost k DPH, stane se společníkem v. o. s. nebo komplementářem komanditní společnosti. Do konce kalendářního roku (zdaňovacího období), ve kterém nastal jeden z uvedených důvodů (nesplnění podmínek účasti v paušálním režimu), je potom poplatník považován za poplatníka v paušálním režimu, kdy nadále platí paušální zálohy, a to i po zbývajícím kalendářní měsíci samostatné výdělečné činnosti tohoto kalendářního roku. Za tento kalendářní rok je však povinen podat pojistný přehled.

Příklad (kdy poplatník ještě před uplynutím kalendářního roku, ve kterém byl poplatníkem v paušálním režimu, oznámil ukončení nebo přerušeni paušálního režimu z důvodu ukončení samostatné výdělečné činnosti)

Pokud poplatník (OSVČ) ukončil samostatnou výdělečnou činnost, tedy přestal vykonávat samostatnou výdělečnou činnost před uplynutím zdaňovacího období, ve kterém byl poplatníkem v paušálním režimu, zůstává pro účely placení záloh na důchodové pojištění považován za poplatníka v paušálním režimu, a to až do konce kalendářního měsíce, ve kterém byla samostatná výdělečná činnost ukončena. Pokud poplatník do dne lhůty pro podání daňového přiznání za tento rok samostatnou výdělečnou činnost již znovu nezahájil, není povinen podat pojistný přehled pouze v případě, že nevede účetnictví a úhrn položek, o které by zvyšoval rozdíl mezi příjmy a výdaji, kdyby v tomto zdaňovacím období vedl daňovou evidenci, spolu s příjmem ze samostatné výdělečné činnosti nepřesáhl rozhodné příjmy pro zvolené pásmo paušálního režimu nebo pro vyšší pásmo paušálního režimu, pokud podá správci daně oznámení o jiné výši paušální daně.

Příklad (kdy byla poplatníkovi určena příslušnost k právním předpisům sociálního zabezpečení jiného státu)

Pokud byla poplatníkovi (OSVČ) určena příslušnost k právním předpisům sociálního zabezpečení jiného státu, je poplatník pro účely placení záloh považován za poplatníka v paušálním režimu do konce kalendářního měsíce, kdy byl naposledy příslušný českým právním předpisům sociálního zabezpečení. Za tento kalendářní rok je však povinen podat pojistný přehled (Dráb et al., 2024, komentář k § 7a odst. 2; Česká správa sociálního zabezpečení, 2026).

Co se týče její výše, paušální záloha zahrnuje:

- a) zálohu poplatníka v paušálním režimu na daň z příjmů;
- b) zálohu na pojistné na důchodové pojištění, kterou se rozumí záloha poplatníka v paušálním režimu na pojistné na důchodové pojištění a příspěvek na státní politiku zaměstnanosti;
- c) zálohu na pojistné na zdravotní pojištění, kterou se rozumí záloha poplatníka v paušálním režimu na pojistné na veřejné zdravotní pojištění.

Zálohy na pojistné na důchodové pojištění a zdravotní pojištění v paušálním režimu jsou přitom upraveny právními předpisy upravujícími tato pojištění, přičemž vycházejí z minimálních vyměřovacích základů pro tato veřejná pojištění (u pojistného na důchodové pojištění z minimálního vyměřovacího základu zvýšeného o 15 %).

To tedy znamená, že měsíční záloha na důchodové pojištění v paušálním režimu, která je zahrnuta v paušální záloze, je pro rok 2026 pro:

- **I. pásmo** vypočtena na základě zákonem stanoveného vyměřovacího základu, který je podle § 14 odst. 3 písm. a) zákona č. 589/1992 Sb., o pojistném na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti, pro OSVČ v paušálním režimu určen z minimálního měsíčního vyměřovacího základu zvýšeného o 15 %: v roce 2026 tak činí tato záloha na důchodové pojištění 6 578 Kč ($19\,587\text{ Kč} \times 1,15 = 22\,526\text{ Kč}$ a následně $22\,526 \times 0,292$ /koeficient 29,2 % pro sazbu pojistného na důchodového pojištění, včetně příspěvku na státní politiku zaměstnanosti, pro OSVČ/ = 6 578 Kč);
- **II. pásmo** vypočtena na základě zákonem stanoveného vyměřovacího základu, který je podle § 14 odst. 3 písm. b) zákona č. 589/1992 Sb., o pojistném na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti, pro OSVČ v paušálním režimu ve výši 28 050 Kč: v roce 2026 tak činí tato záloha na důchodové pojištění 8 191 Kč ($28\,050 \times 0,292 = 8\,191\text{ Kč}$);
- **III. pásmo** vypočtena na základě zákonem stanoveného vyměřovacího základu, který je podle § 14 odst. 3 písm. c) zákona č. 589/1992 Sb., o pojistném na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti, pro OSVČ v paušálním režimu ve výši 42 900 Kč: v roce 2026 tak činí tato záloha na důchodové pojištění 12 527 Kč ($42\,900 \times 0,292 = 12\,527\text{ Kč}$) (Lang et al., 2024, komentář k § 14 odst. 3).

A to dále znamená, že měsíční záloha na veřejné zdravotní pojištění v paušálním režimu, která je zahrnuta v paušální záloze, je pro rok 2026 pro:

- **I. pásmo** vypočtena na základě zákonem stanoveného vyměřovacího základu, který je podle § 3a odst. 5 písm. a) zákona č. 592/1992 Sb., o pojistném na veřejné zdravotní pojištění, pro OSVČ v paušálním režimu určen z minimálního vyměřovacího základu: v roce 2026 tak činí tato záloha na veřejné zdravotní pojištění 3 306 Kč ($48\,967\text{ Kč} \times 0,5$ /50 % z průměrné měsíční hrubé mzdy ve výši 48 967 Kč pro rok 2026/ = 24 484 Kč a následně $24\,484 \times 0,135$ /koeficient 13,5 % pro sazbu pojistného na veřejné zdravotní pojištění pro OSVČ/ = 3 306 Kč);

- **II. pásmo** vypočtena na základě zákonem stanoveného vyměřovacího základu, který je podle § 3a odst. 5 písm. b) zákona č. 592/1992 Sb., o pojistném na veřejné zdravotní pojištění, pro OSVČ v paušálním režimu ve výši 319 200 Kč: v roce 2026 tak činí tato záloha na veřejné zdravotní pojištění 3 591 Kč ($319\,200 : 12 \times 0,135 = 3\,591$ Kč);
- **III. pásmo** vypočtena na základě zákonem stanoveného vyměřovacího základu, který je podle § 3a odst. 5 písm. c) zákona č. 592/1992 Sb., o pojistném na veřejné zdravotní pojištění, pro OSVČ v paušálním režimu ve výši 470 400 Kč: v roce 2026 tak činí tato záloha na veřejné zdravotní pojištění 5 292 Kč ($470\,400 : 12 \times 0,135 = 5\,292$ Kč) (Koščík et al., 2020, komentář k § 3a odst. 5).

Příklad *Pan Miroslav podniká jako IT specialista na volné noze. Za rok si vydělá 1,2 milionu Kč. Aktuálně počítá své výdaje daňovým paušálem OSVČ ve výši 60 % příjmů (IT činnost patří mezi volné živnosti). Při výpočtu daně uplatňuje pouze slevu na poplatníka (pro rok 2025 i 2026 činí 30 840 Kč ročně). Nechce na odvodech přeplácat, proto uvažuje o přihlášení k paušální dani. V dosavadním režimu by pan Miroslav na dani a odvodech zaplatil celkem 13 160 Kč za měsíc. Pokud se rozhodne pro paušální daň, bude spadat do 1. pásma paušální daně, protože si ročně vydělá do 1,5 mil. Kč a na jeho činnost se vztahují 60% paušální výdaje. V paušálním režimu tedy zaplatí pouze 9 984 Kč měsíčně (tzn. daň z příjmů ve výši 100 Kč, pojistné na důchodové pojištění a příspěvek na státní politiku zaměstnanosti ve výši 6 578 Kč /29,2 % z 40 % průměrné mzdy = minimální záloha na pojistné + 15 %/, pojistné na veřejné zdravotní pojištění ve výši 3 306 Kč /13,5 % z 50 % průměrné mzdy = minimální záloha na pojistné/), a oproti dřívějšímu tak každý měsíc ušetří 3 176 Kč (na tomto místě je však, ve vztahu k tomuto příkladu, nutné uvést, že v současné době byl do legislativního procesu předložen vládní návrh novely zákona, podle kterého má platba v I. pásmu paušálního režimu činit 9 162 Kč, a to zpětně ode dne 1. ledna 2026).*

Co se týče její splatnosti, paušální záloha pro zvolené pásmo paušálního režimu je obvykle splatná do 20. dne zálohového období (kalendářního měsíce), na které se paušální záloha platí. Paušální záloha se konkrétně platí na bankovní účet místně příslušného správce daně s předčíslem 2866. Obecně platnou výjimkou je splatnost zálohy na zálohové období, ve kterém poplatník v paušálním režimu zahájil činnost, ze které mu plynou příjmy ze samostatné výdělečné činnosti. Tato záloha je splatná do 20. dne zálohového období bezprostředně následujícího po tomto zálohovém období. U každé platby paušální zálohy je třeba uvést, tak jako u všech ostatních plateb správci daně, variabilní symbol. Variabilní symbol přitom odpovídá kmenové části daňového identifikačního čísla, která je tvořena obecným identifikátorem nebo vlastním identifikátorem správce daně. U fyzické osoby jako poplatníka je obecným identifikátorem rodné číslo. Naprosto zásadní je také skutečnost, že poplatník si může paušální daň předplatit, a to i na celý rok dopředu. Poplatníkem takto zaplacená částka paušální daně se potom postupně započítává na jednotlivé paušální zálohy za jednotlivé měsíce (Dráb et al., 2024, komentář k § 38lk; Finanční správa, 2026).

Příklad *Poplatník (OSVČ) musí při změně výše záloh podle zákona nebo při změně zvoleného pásma od ledna změnit výši záloh na trvalém příkazu k úhradě těchto záloh. Záloha na zálohové období, ve kterém poplatník v paušálním režimu zahájil samostatnou výdělečnou činnost, je přitom splatná do 20. dne zálohového období bezprostředně následujícího po tomto zálohovém období. Pokud tedy poplatník zahájí samostatnou výdělečnou činnost např. v lednu a přihlásí se do paušálního režimu, bude mít první i druhou zálohu, tzn. zálohu za leden a únor, splatnou do 20. února. A pokud poplatník zahájí samostatnou výdělečnou činnost např. v březnu a přihlásí se do paušálního režimu, bude mít první i druhou zálohu, tzn. zálohu za březen a duben, splatnou do 20. dubna. Jiná situace je, pokud poplatník vykonával samostatnou výdělečnou činnost např. už od roku 2017, splňuje podmínky pro vstup do paušálního režimu a oznámení o vstupu podá správci daně do 10. ledna příslušného kalendářního roku. Potom bude mít první zálohu splatnou 20. ledna příslušného kalendářního roku a dále každého 20. dne v měsíci.*

3 Nemocenské pojištění výkonného umělce jakožto OSVČ (podnikatele) v paušálním režimu

Poplatník (OSVČ) v paušálním režimu se může také přihlásit k dobrovolnému nemocenskému pojištění, a to buď společně s oznámením správci daně o vstupu do paušálního režimu, nebo kdykoliv během doby, po kterou je v paušálním režimu. Oznámit ukončení účasti na nemocenském pojištění lze přitom pouze prostřednictvím oznámení České správy sociálního zabezpečení, nikoliv správci daně. Jestliže poplatník byl účasten nemocenského pojištění už před vstupem do paušálního režimu, nic se na jeho účasti nemění a zůstává i nadále účasten nemocenského pojištění. Z toho tedy vyplývá, že platby pojistného na nemocenské pojištění nejsou součástí paušálních záloh, které poplatník v paušálním režimu jinak měsíčně zasílá správci daně, ale tyto platby je nutné hradit samostatně ve lhůtě splatnosti na účet příslušné územní správy sociálního zabezpečení a se správnou identifikací, tzn. variabilním symbolem, kterým je rodné číslo (Dráb et al., 2024, komentář k § 38id odst. 1; Česká správa sociálního zabezpečení, 2026).

Poplatník (OSVČ) v paušálním režimu si přitom výši pojistného na nemocenské pojištění určuje sám svou platbou, a to v rozmezí minimální výše vyměřovacího základu a maximální výše vyměřovacího základu platných pro daný rok. Maximální vyměřovací základ poplatníka, který je účasten paušálního režimu, je potom roven měsíčnímu vyměřovacímu základu pro důchodové pojištění ve zvoleném paušálním pásmu. Tento maximální vyměřovací základ pro nemocenské pojištění poplatníka je stanoven pro kalendářní měsíce, ve kterých je poplatník v paušálním režimu, a to i v případě, že daň z příjmů tohoto poplatníka nebude rovna paušální dani a poplatník bude povinen za daný kalendářní rok podat pojistný přehled. Platnost tohoto vyměřovacího základu se potom nevztahuje na situace, kdy poplatník sice oznámil vstup do paušálního režimu, ale pozdějším zjištěním nesplnění podmínek mu ze strany správce daně nebyl vstup do paušálního režimu umožněn (Česká správa sociálního zabezpečení, 2026).

Z výše uvedeného tak vyplývá, že maximální měsíční platba na nemocenské pojištění pro poplatníka (OSVČ) v paušálním režimu se liší podle zvoleného paušálního pásma, kdy pro rok 2026 pro:

- **I. pásmo** činí 609 Kč (maximální vyměřovací základ nemocenského pojištění OSVČ, tzn. $22\,526 \times 0,027$ /koeficient 2,7 % pro sazbu pojistného na nemocenské pojištění pro OSVČ/),
- **II. pásmo** činí 758 Kč (maximální vyměřovací základ nemocenského pojištění OSVČ, tzn. $28\,050 \times 0,027$),
- **III. pásmo** činí 1 159 Kč (maximální vyměřovací základ nemocenského pojištění OSVČ, tzn. $42\,900 \times 0,027$).

Na tomto místě je nutné dále uvést, že poplatník (OSVČ), který je účasten paušálního režimu, je povinen platit paušální zálohy i za ty kalendářní měsíce, ve kterých po celý tento kalendářní měsíc měl nárok na výplatu dávky nemocenského pojištění, tzn. nemocenského, peněžité pomoci v mateřství nebo dlouhodobého ošetřovného. Poplatník v paušálním režimu tak není od placení paušálních záloh za tyto měsíce osvobozen. Pojistné na nemocenské pojištění, při nároku na výplatu dávky nemocenského pojištění po celý měsíc, však platit nemusí (Česká správa sociálního zabezpečení, 2026).

4 Další povinnosti výkonného umělce jakožto OSVČ (podnikatele) v paušálním režimu

Poplatníkovi (OSVČ) v paušálním režimu vznikají některé další povinnosti vyplývající ze zákona o daních z příjmů, spočívající např. v tom, že:

- a) poplatník má povinnost provést úpravy rozdílu mezi příjmy a výdaji, tedy výsledku hospodaření, při přechodu ze zdaňovacího období, ve kterém jeho daň z příjmů není rovna paušální dani, do zdaňovacího období, za které je jeho daň z příjmů paušální dani rovna;
- b) pokud poplatník daně z příjmů fyzických osob, který podal oznámení o vstupu do paušálního režimu, zjistí, že nesplňoval podmínky, za kterých se poplatník stane poplatníkem v paušálním režimu, nebo že nesplnil podmínky pro změnu pásma nebo jinou výši paušální daně, má povinnost oznámit tuto skutečnost včetně důvodu, pro který podmínky nesplňoval, správci daně do 15 dnů ode dne, ve kterém tuto skutečnost zjistil;
- c) pokud nastala skutečnost, která má za následek, že poplatník přestane být poplatníkem v paušálním režimu, má povinnost oznámit tuto skutečnost správci daně do 15 dnů ode dne, ve kterém tato skutečnost nastala (Finanční správa, 2026).

Co se týče vedení evidencí, poplatník (OSVČ) v paušálním režimu, který má příjmy ze samostatné výdělečné činnosti, ke kterým lze uplatnit výdaje procentem z příjmů v různé výši, má povinnost vést záznamy o příjmech ze samostatné výdělečné činnosti pro účely prokázání výše rozhodných příjmů pro zvolené pásmo paušálního režimu. A pro případ, že poplatník (OSVČ) bude povinen podat daňové přiznání k dani z příjmů fyzických osob (např. proto, že jeho daň z příjmů není rovna jeho paušální dani, jeho příjmy ze samostatné výdělečné činnosti převýšily rozhodné příjmy, obdržel příjmy ze závislé činnosti, stal se plátcem DPH nebo společníkem v o. s.), je nanejvýš vhodné, aby vedl evidence potřebné pro správné stanovení daně v rámci daňového přiznání (lze přitom navázat na evidence, které byly poplatníkem doposud vedeny). Rovněž je

poplatník povinen doložit správnost úprav prováděných podle zákona o daních z příjmů při přechodu ze zdaňovacího období, ve kterém daň z jeho příjmů není rovna jeho paušální dani, do zdaňovacího období, za které daň z jeho příjmů jeho paušální dani rovna je (Dráb et al., 2024, komentář k § 38lda a § 38ldb; Finanční správa, 2026).

5 Vstup výkonného umělce jakožto OSVČ (podnikatele) do paušálního režimu

Nutnou podmínkou pro to, aby poplatník (OSVČ) byl považován za poplatníka v paušálním režimu, je podání Oznámení o vstupu do paušálního režimu (dále jen „Oznámení“). Základními obsahovými náležitostmi Oznámení jsou přitom a) základní identifikační údaje poplatníka, tzn. jméno a příjmení, rodné číslo, daňové identifikační číslo a adresa pobytu, b) prohlášení, že poplatník splňuje všechny zákonné podmínky pro vstup do paušálního režimu, a c) zvolené pásmo paušálního režimu, tedy I., II. nebo III., a to podle předpokládané výše příjmů a činnosti. Poplatník se potom, při splnění zákonem stanovených podmínek, stává poplatníkem v paušálním režimu k prvnímu dni rozhodného zdaňovacího období, tzn. k 1. lednu daného kalendářního roku. Poplatník, který zahajuje činnost, ze které mu plynou příjmy ze samostatné výdělečné činnosti, se stává poplatníkem v paušálním režimu k počátku kalendářního měsíce, ve kterém samostatnou výdělečnou činnost zahajuje (Dráb et al., 2024, komentář k § 38Ida a § 38Ic odst. 1 a 5; Finanční správa, 2026).

Dále je nutné uvést, že lhůta pro podání Oznámení je stanovena do 10. dne rozhodného zdaňovacího období, tzn. období, ve kterém poplatník vstupuje do paušálního režimu, tedy obecně do 10. ledna. Poplatník daně z příjmů fyzických osob, který teprve zahajuje podnikatelskou činnost, ze které mu plynou příjmy ze samostatné výdělečné činnosti, po 10. lednu, může Oznámení podat správci daně do dne zahájení této podnikatelské činnosti (Dráb et al., 2024, komentář k § 38Ic odst. 1; Finanční správa, 2026).

Protože ke dni 1. ledna 2024 došlo ke zrušení registrační povinnosti poplatníků daně z příjmů fyzických osob, poplatník nemá povinnost podat nejpozději v poslední den lhůty pro podání Oznámení přihlášku k registraci k dani z příjmů fyzických osob. A pokud má poplatník zpřístupněnou datovou schránku, která mu byla zřízena ze zákona, může ode dne 1. ledna 2024 Oznámení podat jen datovou zprávou, s využitím dálkového přístupu, učiněnou elektronicky způsobem podle daňového řádu, a to ve formátu a struktuře zveřejněných správcem daně. K podání Oznámení správci daně v elektronické formě lze přitom využít nejen datovou zprávu, ale i některý z jiných

možných způsobů autorizované elektronické komunikace na dálku, např. prostřednictvím portálu MOJE daně (Finanční správa, 2026).

Ve výše uvedených souvislostech je nutné upozornit, že Oznámení podané po výše uvedené lhůtě, tzn. u již podnikajících poplatníků po 10. lednu a u nově začínajících podnikatelů po dni zahájení činnosti, je neúčinné. Uvedenou lhůtu přitom nelze navrátit v předešlý stav. To znamená, že důsledkem nedodržení lhůty je nemožnost vstupu poplatníka do paušálního režimu v daném rozhodném období, tzn. daném kalendářním roce. Lhůta je ovšem typicky zachována, pokud je nejpozději v poslední den této lhůty učiněno živnostenskému úřadu podání obsahující údaje požadované v Oznámení společně s ohlášením živnosti nebo žádostí o koncesi (Dráb et al., 2024, komentář k § 38lc odst. 6; Finanční správa, 2026).

V zásadě jsou možné tři způsoby, jak může poplatník zahajující samostatnou výdělečnou činnost, ze které mu plynou příjmy, učinit Oznámení, a to:

1. samostatně u více orgánů veřejné správy, kdy poplatník u správce daně podá Oznámení, na živnostenském úřadě ohlásí živnost nebo podá žádost o koncesi a samostatně vůči územní správě sociálního zabezpečení a zdravotní pojišťovně učiní oznámení o zahájení samostatné výdělečné činnosti;
2. tzv. společným podáním, kdy poplatník učiní společné oznámení, kterým může u správce daně společně s podáním Oznámení oznámit zahájení samostatné výdělečné činnosti vůči České správě sociálního zabezpečení a zdravotní pojišťovně, přičemž podání vůči živnostenskému úřadu, tzn. ohlášení živnosti a podání žádosti o koncesi, musí poplatník vždy učinit na živnostenském úřadě;¹
3. na jakémkoliv živnostenském úřadě, kdy poplatník může využít tzv. Jednotného registračního formuláře, kterým lze vedle ohlášení živnosti nebo podání žádosti o koncesi oznámit zahájení samostatné výdělečné činnosti příslušné územní správě sociálního zabezpečení a zdravotní pojišťovně, přičemž si zde také může podat Oznámení (Dráb et al., 2024, komentář k § 38ld; Finanční správa, 2026).

6 Výstup výkonného umělce jakožto OSVČ (podnikatele) z paušálního režimu

K ukončení paušálního režimu může dojít na základě dobrovolného rozhodnutí poplatníka (OSVČ) nebo z důvodu, že nastala v průběhu zdaňovacího období některá ze zákonných skutečností, která má za následek ukončení paušálního režimu.

Oznámení o dobrovolném vystoupení z paušálního režimu poplatník podává, pokud nenastala žádná ze zákonných skutečností, která ukončuje paušální režim, ale poplatník již nechce být veden v paušálním režimu. Lhůta pro podání Oznámení o dobrovolném vystoupení z paušálního režimu je do 10. dne zdaňovacího období bezprostředně následujícího po zdaňovacím období, jehož uplynutím přestane být osoba vedena jako poplatník v paušálním režimu, tzn. obecně do 10. ledna následujícího zdaňovacího období. V Oznámení o dobrovolném vystoupení z paušálního režimu je přitom uvedeno zdaňovací období, jehož uplynutím přestává být poplatník poplatníkem v paušálním režimu. Oznámení o dobrovolném vystoupení z paušálního režimu podané po lhůtě je přitom neúčinné (Dráb et al., 2024, komentář k § 38le; Finanční správa, 2026).

Oznámení o ukončení paušálního režimu poplatník podává, pokud přestává být poplatníkem v paušálním režimu z důvodu, že v průběhu zdaňovacího období nastala některá ze zákonných skutečností, která má za následek ukončení paušálního režimu. Pokud nastala skutečnost, která má za následek, že poplatník přestává být poplatníkem v paušálním režimu, má povinnost oznámit tuto skutečnost správci daně do 15 dnů ode dne, ve kterém tato skutečnost nastala. Paušální režim je přitom konkrétně, bez dobrovolné vůle poplatníka, ukončen, pokud v průběhu zdaňovacího období nastala některá ze skutečností, která má za následek ukončení paušálního režimu, a to

a) uplynutím zdaňovacího období, ve kterém:

- 1. poplatník přesáhl rozhodné příjmy pro zvolené pásmo paušálního režimu a daň poplatníka není rovna paušální dani,
- 2. se poplatník stal plátcem daně z přidané hodnoty nebo mu vznikla registrační povinnost k dani z přidané hodnoty, s výjimkou registrační povinnosti identifikované osoby,

- 3. se poplatník stal společníkem veřejné obchodní společnosti nebo komplementářem komanditní společnosti,
- 4. nabylo účinnosti rozhodnutí o úpadku a insolvenční řízení nebylo do konce daného zdaňovacího období skončeno;

b) uplynutím kalendářního měsíce, ve kterém:

- 1. poplatník přestal být OSVČ podle zákona upravujícího důchodové pojištění nebo podle zákona upravujícího veřejné zdravotní pojištění,
- 2. se přestaly na poplatníka vztahovat právní předpisy České republiky upravující důchodové pojištění nebo právní předpisy České republiky upravující veřejné zdravotní pojištění,
- 3. poplatník není povinen platit pojistné na veřejné zdravotní pojištění z důvodu dlouhodobého pobytu v cizině,
- 4. poplatník ukončil na území České republiky výkon činnosti, ze které plynou příjmy ze samostatné výdělečné činnosti, a přesunul daňové rezidentství do zahraničí (Dráb et al. 2024, komentář k § 38If; Finanční správa, 2026).

Na tomto místě je nezbytně nutné doplnit, že ani Oznámení o dobrovolném vystoupení z paušálního režimu, ani Oznámení o ukončení paušálního režimu nemá předepsaný tiskopis, tzn. že poplatník může jejich podání učinit volnou formou. Na adrese Daňové tiskopisy | Daně | Finanční správa jsou však zveřejněny vzory nepovinných tiskopisů, které poplatník může pro podání těchto Oznámení využít (Finanční správa, 2026).

Poznámka

- 1 V návaznosti na to, co bylo uvedeno již v prvním díle průvodce, je ovšem nutné si uvědomit, že nikoliv každá činnost, ze které plynou příjmy ze samostatné výdělečné činnosti, je živností (např. právě obecně činnost výkonných umělců). Je tak možné, že poplatník veškeré povinnosti související se vstupem do paušálního režimu v návaznosti na zahájení samostatné výdělečné činnosti vyřídí pouze u správce daně. → zpět

Použité zdroje

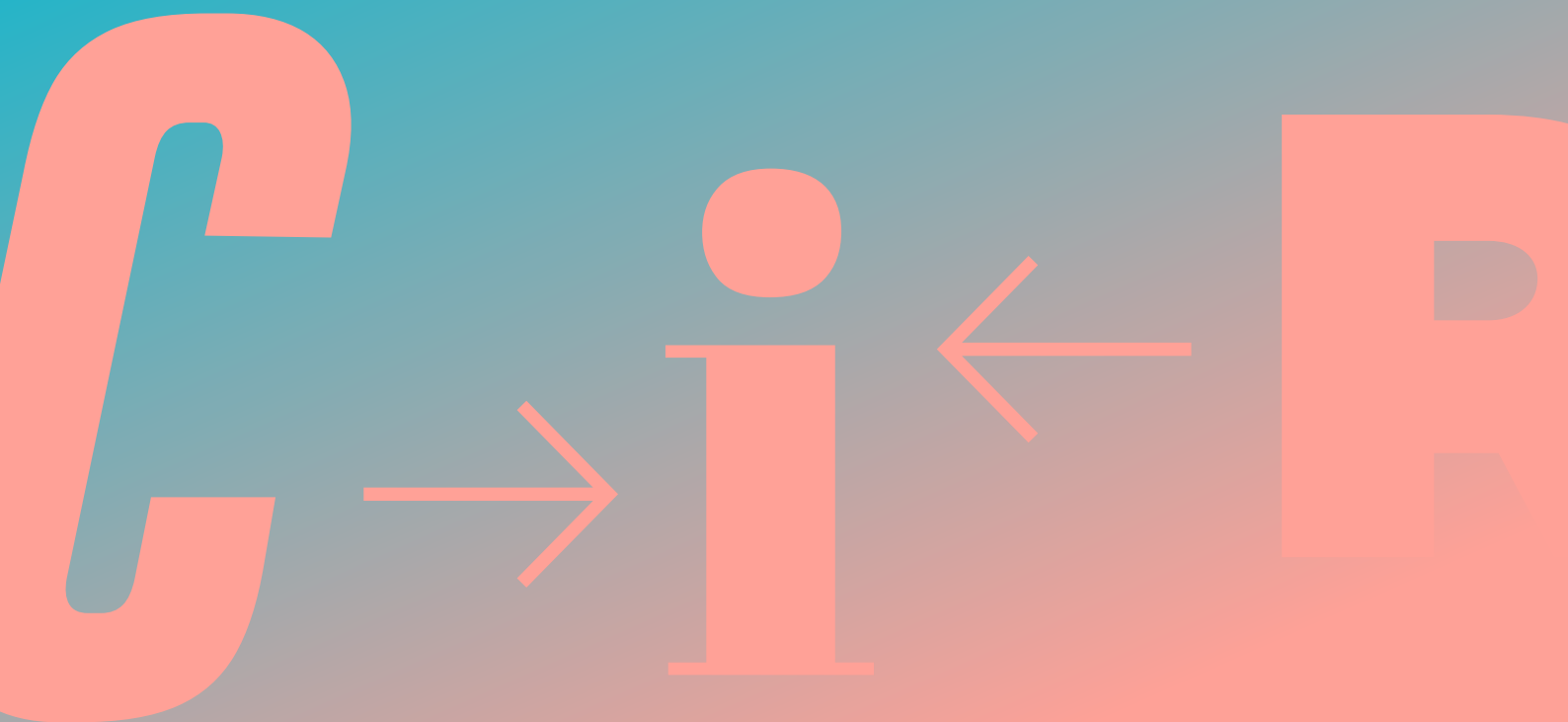
ČESKÁ SPRÁVA SOCIÁLNÍHO ZABEZPEČENÍ (2026). *OSVČ poplatníkem v paušálním režimu*. Česká správa sociálního zabezpečení. <https://www.cssz.cz/osvc-v-pausalnim-rezimu>

DRÁB, O., NEŠLEHA, M., MORÁVEK, Z., BERÁNEK, P., HLAVÁČ, J., HRDLIČKA, L., BLÁHA, R. et al. (2024). *Zákon o daních z příjmů č. 586/1992 Sb. Komentář*. Wolters Kluwer. <https://www.smarteca.cz/>

FINANČNÍ SPRÁVA (2026). *Daň z příjmů – paušální daň – obecné informace*. Finanční správa České republiky. <https://financnisprava.gov.cz/cs/dane/dane/dan-z-prijmu/pausalni-dan/obecne-informace>

KOŠČÍK, M., BLATNÝ, J., KRÁL, J., KŘEPELKA, F. A STRÁNSKÝ, J. (2020). *Zákon o veřejném zdravotním pojištění (č. 48/1997 Sb.). Komentář*. Wolters Kluwer. <https://www.smarteca.cz/>

LANG, R., VOŘÍŠEK, V., PELIKÁNOVÁ, H., PIKOROVÁ, G. a HOLEČKOVÁ, R. (2024). *Zákon o důchodovém pojištění. Komentář*. Wolters Kluwer. <https://www.smarteca.cz/>

Tento průvodce právní úpravou vznikl za podpory projektu Komplexní výzkum a podpora rozvoje kulturních a kreativních průmyslů v Olomoucké aglomeraci, reg. č.: CZ.02.01.01/00/23_021/0008382 spolufinancovaného Evropskou unií.

Grafická úprava – Jiří Vaněk / Carton Clan.

Tato výzkumná zpráva je zveřejněna pod veřejnou licencí CC-BY.

Spolufinancováno
Evropskou unií

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY